

Ulkoministeriö

1/3

ASIA Viive Ahvenanmaan suostumuksen hankkimisessa valtiosopimuksen voimaantulolle

ASIAN VIREILLETULO

Oikeusministeriöstä on 12.1.2018 esitelty tasavallan presidentille esitys Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksen hankkimiseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Irakin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen voimaansaattamissädökselle.

Esittelyasiakirjoista ilmenee, että edellä mainittua kansainvälistä sopimusta koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle vuonna 2013. Tasavallan presidentti on 27.6.2014 hyväksynyt sopimuksen ja vahvistanut sopimuksen voimaansaattamislain.

Ahvenanmaan suostumusta maakunnan toimivaltaan kuuluvan sopimuksen voimaansaattamissädökselle tulee pyytää niin hyvissä ajoin, että vastaus pyyntöön ehditään saada ennen sopimuksen hyväksymisesittelyä tasavallan presidentille. Oikeusministeriö hankkii maakuntapäivien suostumuksen toimivaltaisen ministeriön pyynnöstä.

Käytettävissä olevista asiakirjoista ilmenee, että suostumusta pyydetään yli kolme vuotta sen jälkeen, kun tasavallan presidentti on hyväksynyt sopimuksen. Oikeusministeriöstä 10.1.2018 saadun tiedon mukaan viivästys johtuu siitä, että ulkoministeriö ei ole ajoissa pyytänyt oikeusministeriötä hankkimaan Ahvenanmaan suostumusta asiassa.

SELVITYS

Ulkoministeriö on antanut siltä pyydetyn 9.3.2018 päivätyn selvityksen.

RATKAISU

Arviointi

Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaan jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen tämän lain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan.

Ulkoministeriön julkaiseman valtiosopimusoppaan mukaan valtioneuvoston ohjesäännön 14 §:n 6 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnan itsehallintoa koskevia asioita käsittelee oikeusministeriö. Tämän säännöksen perusteella valtiosopimuksen käsittelystä vastaava ministeriö pyytää kirjeellään oikeusministeriötä hankkimaan Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksen sopimuksen voimaansaattamislain tai -asetuksen voimaantulolle maakunnassa.

Oikeusministeriö esittelee asian tasavallan presidentille, minkä jälkeen pyyntö toimitetaan Ahvenanmaan maaherran välityksellä maakuntapäiville. Oikeusministeriö toimittaa toimivaltaiselle ministeriölle maakuntapäivien tasavallan presidentille lähettämän vastauksen. Ahvenanmaan suostumusta tulee pyytää niin hyvissä ajoin, että vastaus pyyntöön ehdittäisiin saada ennen sopimuksen hyväksymisesittelyä tasavallan presidentille tai valtioneuvostolle. Eduskunnan suostumusta vaativien sopimusten osalta on tapana lähettää maakuntapäivien suostumusta koskeva kirje oikeusministeriölle samanaikaisesti, kun hallituksen esitys annetaan eduskunnalle.

Tällaisen voimaansaattamissäädöksen hyväksyminen ei ole kuitenkaan edellytys Suomen sitoutumistahdon muodostamiselle tai ilmaisemiselle. Sopimuksen voimaansaattamissäädöksen mahdollinen hyväksymättä jättäminen Ahvenanmaalla johtaisi oikeudellisesti hyvin epäselvään tilanteeseen eikä Suomi voisi sopimusosapuolena ainakaan kaikilta osin taata sopimuksen asianmukaista täytäntöönpanoa maakunnassa (vrt. PeVL 13/2008 vp). Epäselvän tilanteen välttämiseksi ja maakunnan toimivallan asianmukaisen huomioon ottamisen varmistamiseksi on tärkeää noudattaa valtiosopimusoppaan ohjeistusta oikea-aikaisesta maakunnan suostumuksen pyytämisestä, vaikka suostumuksen pyytämisen ajankohdasta ei olekaan erikseen säädetty.

Ulkoministeriön selvityksen mukaan syksyllä 2017 ryhdyttiin ministeriön alueosastolla Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan yksikössä valmistautumaan sopimuksen kansallisiin voimaansaattamistoimiin. Tässä yhteydessä havaittiin, ettei merkintää maakuntapäivien suostumuksesta ollut ministeriön valtiosopimustietokannassa. Tietoa kirjeestä, jolla ulkoministeriö olisi pyytänyt oikeusministeriötä ryhtymään toimiin Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksen hankkimiseksi, ei myöskään löytynyt. Tämän jälkeen ulkoministeriö pyysi 2.1.2018 kirjeellään oikeusministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin maakuntapäivien suostumuksen saamiseksi. Viivästyminen on johtunut tiedonkulun puutteesta toimintayksikössä.

Ministeriön selvityksen mukaan sopimuksen voimaantulo edellyttää vielä Euroopan parlamentin hyväksyntää ja tämän jälkeen tehtävää Euroopan unionin neuvoston päätöstä. Käytettävissä olevien tietojen mukaan sopimuksen voimaantulon edellytykset eivät ole vielä täyttyneet (EU:n sopimustoimiston tietokanta 14.8.2018).

Ulkoministeriö toteaa selvityksessään, että tapahtuman johdosta ulkoministeriössä tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota hallituksen esityksiä valmistelevien virkamiesten koulutukseen ja tehostamaan yhteistyötä menettelyissä avustavan EU- ja valtiosopimus oikeuden

---

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

---

yksikön kanssa. Aiempaa enemmän huomiota kiinnitetään myös siihen, että siirtokierrosten yhteydessä toimintayksiköissä säilyy tieto vireillä olevan sopimuksen valmisteluvaiheesta muutoinkin kuin valtiosopimustietokannan kautta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Totean, että asia ei ole puoleltani antanut aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että kiinnitän ulkoministeriön huomiota valtiosopimusten hyväksymis- ja voimaansaattamistoimissa edellytävään huolellisuuteen ja täsmällisyyteen.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Laura Pyökäri

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi